

בענין סליחות כשיש אונס שלא יוכלו לומר באשמורת ובחצות

י"ט אלול תשי"ב

מע"כ ידידי הרב הגאון מוהר"ר אפרים בערמאן
הגה בדבר אמירת סליחות במקום שיראים ללכת בשעה מאוחרת בלילה אם רשאי לומר איהו שעות מקודם חצות. וכתרי"ה רוצה לדון דכיון דהמטעם שאומרים באשמורת הוא משום שאו הוא עת רצון כדאיתא במג"א ר"ס תקפ"א. אי"כ הא בצבור ובביחוד הוא עת רצון לעולם כדאיתא בברכת דף ח' וביבמות דף מ"ט. אבל לעיד אף שלכאורה דבר נכון אמר כתרי"ה. הרי חזינן שגם הצבור אמרו סליחות באשמורת. וגם הא בעשרה ימים מריה עד אחר יתי"כ הוא עת רצון אף ליחיד כמפורש ביבמות שם ומ"מ אף בעשי"ת אומרים סליחות באשמורת. ואין

PS3
אך אם הוא באופן שא"א מחצות ולהלן יתבטלו אותו הצבור מסליחות יש להתיר בגדר הוראת שעה גם מתחלה. כי בדברים אלו אין מקור מגמ' אלא הם מדברי רבותינו האחרונים ע"פ סמרי הקבלה שמסתבר שאין בזה ענין איסור אלא שאין מועילין ככה י"ג מדות שיש הבטחה שלא יחזרו ריקם אלא כסתם תפלה. ולכן כדי שלא יתבטלו מלומר סליחות שלא יהיה להצבור שום התעוררות לתשובה טוב יותר לומר אף מתחלה הוראת שעה. ואף שאם אין

ומשי"כ בשע"ת סימן תקפ"א דבמוצאי שבת אסור

לומר וידוי וסליחות עד אחר חצות בשם מהר"ם זכותא משום קדושת שבת. ועיין בסדור הרי"עב"ן הא גם סליחות אין לומר. ג"כ כיון שאינו איסור מדינא דאחר השבת שוב הוא בדין חול מדינא יש להתיר בשע"ת כזה שא"א אח"כ ויתבטלו מלומר סליחות ולא יהיה התעוררות לתשובה. אבל צריך לפרסם ולהודיע שהוא רק הוראת שעה מפני הדחק רק בשנה זו ולשנה הבאה יאמרו סליחות בזמן.

38c
ואין חלק מתי אומרים. ואם אפשר יחזרו בשליש הלילה שלהמתכר בסימן א' סעיף ב' שטוב להתחנן בשעות שהמשמרות משתנות שהתפלה רצויה אף הוא שיטת הרא"ש ריש ברכות והטור ובשע"ת כזה יש לסמוך ע"ז. וצריך לחלק הלילה מצה"כ עד עלות השחר לבי חלקים כדאיתא במחצה"ש סק"ד ובשע"ת בשם תשובת שב יעקב וא"כ הוא בכאן ערך ט"ו או עשרים מינוטין אחר התחלת שעה י"א להשעות של עתה בעירנו והיו זה שעה וארבעים מינוטין בערך קודם חצות.

בדיקו, ובני חוץ לארץ טוב שימתינו לאמירת הסליחות לפי הזמן שלהם, אף שבארץ ישראל כבר הגיע חצות, וקהל ועדה שאי אפשר להם להשכים לסליחות בעוד לילה, יכולים לומר סליחות בשעות הבוקר המוקדמות, או לפני תפלת מנחה, אחר חצות היום (עד צאת הכוכבים), וכן יש לנהוג במחנות הצבא כשאי אפשר להם לומר סליחות אחר חצות הלילה או באשמורת הבוקר.

איסור לומר הסליחות בחצי הראשון של הלילה, זה אינו, כי בתשובת הרמ"ז מבואר. שבהיות ואז עת שליטת הדינים מדבר באופל יהלוך ח"ו, ובהזכרת הי"ג מדות נמנעים מפעולתם. ראוי שנירא פו יתקנאו בנו. ועוד שכל מי שחלק לו ה' ומבין בתורת הנסתר יודע שענין זה קרוב לקיצוץ בנטיעות ח"ו. ולכן במקום שנהגו לומר סליחות בתחלת הלילה ראוי למנעם ולבטל מנהגם, כי מנהג בטעות הוא ואין לו משען ומשענה. וגם בכל ארצות אשכנז ופולניא וערי המערב ותונגריה ובאר"י אין גם אחד שנהג כן. ולכן העיקר כד' המקובלים מארי דרוזין האוסרים אותו וכו'. ע"ש הא קמץ פוס ממלל ברבנו שאוסר בהחלט דבר זה עדי"ה. ויתד היא

42 פ' ה"ט
' מ' מסי' ט"ו ל"ה. מיב ט"ו ט"ז. וכן זיוס ט' שני סליחות מתענים בן י"ג טנים לזכר וי"ג טנים לנקבה. ל"א טס.

41 א"ח
נ"ג סעיף כ': ה' נודהגים וכו'.
זיוס ראשון של סליחות נהגו רוב הקהל להתענות (טור עמוד טז מעגלי ז'ק סוף סליחות ליום ראשון קל"ט, ב): מ' ערב ראש השנה.

43 אגרות רב ק"ה
שנים לנקבה ה', והמנהג להתענות חצי היום ו', ומי שהוא חש כוח ויש לחוש כשיחמיר בתעניתים אלו יחלש כוחו אין לו להחמיר ו', ומי שמתבטל ע"ז מתורה ומעשים טובים אל יתענה ה', ובדורנו דור-חלוש יוכל לסמוך ט' על דברי רבינו אור העולם הרה"ק הרבי ר' אלימלך ז"ע דשני דפים גמרא עם הרא"ש נחשב כתענית ו', ועל סיום מסכתא